

Mal for transkripsjon av arabisk til norsk

Denne malen skal gjelde for transkripsjon av tekst fra arabisk til norsk. Transkripsjonsmalen forholder seg til normen for standardarabisk – som er felles for alle land hvor arabisk brukes som offisielt språk.

Malen er utarbeidet av landrådgiver Geir Skogseth, Landinfo og professor i arabisk Gunvor Mejdell, Universitetet i Oslo.

Kort om varianter av arabisk – standardarabisk og talemål/dialekter

Det er betydelig dialektal variasjon i den arabisktalende verden, men hele området har én felles skriftlig norm – standardarabisk (på arabisk: *al-arabiyya al-fusha* العربية الفصحى). Dette innebærer at skriftlige tekster følger samme norm, selv om de ulike arabiske talemålene til dels er så forskjellige at brukerne ikke nødvendigvis forstår hverandre. Brukernes dialektale bakgrunn vil prege uttalen deres når de bruker standardarabisk muntlig, både ved spontan tale og ved høytlesning av tekst. Dette får imidlertid svært sjelden konsekvenser for transkripsjon av tekst, med unntak av navn på personer og steder. Her er det ofte vanligere å la dialektal uttale være gjengs også i mer formelle sammenhenger. I denne malen er det likevel valgt å følge standardarabisk norm, med et visst slingringsmonn i klart spesifiserte tilfeller.

Generelle prinsipper

Transkripsjon av arabisk med latinske bokstaver gjengis ofte på en tilfeldig måte. Denne malen er ment å skulle innføre noen ganske enkle prinsipper, som skal være greie å gjennomføre i praksis når en skal gjengi arabiske ord og navn i norsk sammenheng.

I motsetning til de fleste vesteuropeiske språk, så har standardarabisk et én-til-én-forhold mellom skriftegn og lyder. I tekster på arabisk brukes dermed ikke kombinasjoner av skriftegn for å få fram én lyd. Imidlertid varierer uttalen av enkelte skriftegn regionalt. Denne variasjonen blir normalt ikke markert i det arabiske skriftbildet, på samme måte som at *r* skrives *r* på norsk selv om noen av oss skarrer og andre ikke. Når det gjelder navn, ønsker imidlertid mange arabere at en transkripsjon av navnene deres skal gjenspeile deres egen uttale, og dermed er det åpnet for to til tre alternativer for seks arabiske konsonanttegn ved transkripsjon av navn:¹

- ث – transkriberes vanligvis *th*, men kan også gjengis som *s*
- ج – transkriberes vanligvis *j*, men kan også gjengis som *g*
- ذ – transkriberes vanligvis *dh*, men kan også gjengis som *z*
- ض – transkriberes vanligvis *d*, men kan også gjengis som *z*
- ظ – transkriberes vanligvis *dh*, men kan også gjengis som *z*
- ق – transkriberes vanligvis *q*, men kan også gjengis som *g*

Dermed får جمال fra Irak registreres som *Jamal*, mens hans egyptiske navnebror får registreres som *Gamal*. Likeledes får ثريا registrere navnet sitt som *Surayya*, dersom hun påpeker at ingen uttaler det *Thurayya* der hun er fra.

¹ Mindre vanlige varianter, som *y* for ج og *ch* som i engelsk *champion* for ك er ikke tatt med som alternativer, fordi arabere som har disse variantene i sin dialekt som oftest uttaler dem som *j* og *k* når de snakker med arabere med andre dialekter.

De latinske bokstavene som er i bruk er alle tilgjengelige på et vanlig norsk tastatur. Dette gjør at noen bokstaver brukes for mer enn ett arabisk skriftegn (og lyd), men dette gjelder utelukkende lydskiller som ikke finnes i norsk. De tegnene det gjelder er:

- *d* kan stå for arabisk د – ض
- *dh* kan stå for arabisk ذ – ظ – ض
- *g* kan stå for arabisk ج – ق
- *h* kan stå for arabisk ح – ه
- *s* kan stå for arabisk س – ص – ث
- *t* kan stå for arabisk ت – ط
- *z* kan stå for arabisk ز – ذ – ظ – ض

Noen arabiske bokstaver gjengis med en kombinasjon av to bokstaver, hvor den andre alltid er *h*. Dette er med hensikt gjort for å ligge tett opptil tilsvarende standarder for transkripsjon i engelsk. *j* valgt for å gjengi ج, fordi *j* allerede er etablert med den uttalen i flere lånord i norsk (som *jeans* og *jersey* fra engelsk, og *jihad* fra nettopp arabisk). For å gjengi ش brukes *sh*, som også finnes i en rekke lånord i norsk (*sherry*, *shipping*, *shoppe*, *shorts*, *show*). Ellers uttales *th* som i engelsk *thing*, *dh* som i engelsk *this*, *kh* som i tysk *ach* og *gh* som en skarre-*r*.²

Når det gjelder vokalene, brukes bare det vokalsystemet som finnes i klassisk arabisk – vokalene *a*, *i* og *u* og diftongene *ay* og *aw*. Skillet i arabisk mellom lange og korte vokaler markeres ikke. Merk at diftongen *ay* ikke skal gjengis *ei*, for å ha konsekvens i at *i* alltid er en ren vokal, mens *y* bare brukes som konsonant. Vokalmønstrene skal generelt følge standardarabisk norm også for navn, annet enn der det blir markant forskjellig fra vanlig uttale.³

Transkripsjon av navn skal gjengi skriftbildet i standardarabisk, ved egennavn slik det er registrert i en persons arabiskspråklige ID-papirer. Dette gjelder også der hvor den registrerte navneformen er en dialektpåvirket variant, noen eksempler kan være:

- Larbi for العربي, men al-Arabi for العربي
- Brahim for براهيم, men Ibrahim for ابراهيم
- Butafliqa for بوتفليقة, men Abu Tafliqa for أبو تفليقة
- Binjallun for بنجلون, men Ibn Jallun for ابن جلون
- Diyab for دياب, men Dhiab for ذئاب

² I noen tilfeller vil det kunne være tvil for ikke-arabiskkyndige om en slik kombinasjon skal leses som én eller to lyder, men dette er ikke til å unngå så lenge transkripsjonssystemet bare skal baseres på tegn som finnes på et vanlig tastatur. Når det gjelder navn vil Fathi og Kadhim selv kunne opplyse at det første navnet uttales med separat *t* og *h*, mens *dh* i det andre navnet uttales i ett som i engelsk *this*.

³ Ett eksempel kan være متولي, hvor det vil være mulig å velge en dialektal variant *Mitwalli* til erstatning for standardarabisk *Mutawalli*.

Konsonanter

Tegn	Transkriberes med	Kommentar
ء		Markeres ikke
ب	b	
ت	t	
ث	th (s)	Transkriberes helst <i>th</i> (i tråd med standardarabisk uttale), men <i>s</i> er også mulig, der hvor det stemmer bedre med gjengs regional uttale
ج	j (g)	Transkriberes generelt <i>j</i> , men <i>g</i> mulig for å gjengi egyptisk uttale
ح	h	
خ	kh	
د	d	
ذ	dh (z)	Transkriberes helst <i>dh</i> (i tråd med standardarabisk uttale), men <i>z</i> er også mulig, der hvor det stemmer bedre med gjengs regional uttale
ر	r	
ز	z	
س	s	
ش	sh	
ص	s	
ض	d (dh / z)	Transkriberes helst <i>d</i> (i tråd med standardarabisk uttale), men <i>dh</i> og <i>z</i> er også mulig, der hvor det stemmer bedre med gjengs regional uttale
ط	t	
ظ	dh (d / z)	Transkriberes helst <i>dh</i> (i tråd med standardarabisk uttale), men <i>d</i> og <i>z</i> er også mulig, der hvor det stemmer bedre med gjengs regional uttale
غ		Markeres ikke
ف	gh	
ف	f	

Tegn	Transkriberes med	Kommentar
ق	q (g)	Transkriberes helst <i>q</i> (i tråd med standardarabisk uttale), men <i>g</i> er også mulig, der hvor det stemmer bedre med gjengs regional uttale. NB! Skal transkriberes <i>q</i> der hvor regional uttale tilsvarer <i>hamza</i> (ء)
ك	k	
ل	l	
م	m	
ن	n	
ه	h	
و	w	Transkriberes <i>w</i> før vokal eller som del av diftongen <i>aw</i>
ي	y	Transkriberes <i>y</i> før vokal eller som del av diftongen <i>ay</i>

Der hvor det ikke er kommentarer, er det ikke rom for variasjon. Med gjengs regional uttale menes en uttale som er utbredt lokalt der søker kommer fra.

Vokaler

Tegn	Transkriberes med	Kommentar
اَ	a	
اِ	i	
اُ	u	
اَ	a	
اِ	a	
اِ	i	
اُ	u	
اَ	aw	
اِ	ay	
اَ	a / u	
اِ	i	

Arabiske navn av ikke-arabisk opprinnelse

Flere minoritetsgrupper i arabiske land, særlig kristne og etniske minoriteter (som kurdere, armenere, persere, turkmenere, berbere, osv), bruker navn av ikke-arabisk opprinnelse. Slike navn kan transkriberes i tråd med arabisk uttale (som ovenfor) eller i tråd med normer for språket de har sin opprinnelse i der hvor det dreier seg om tospråklige etniske minoriteter, for eksempel kurdere. Navn med opprinnelse i europeiske språk (noe som er utbredt blant kristne i arabiske land) bør følge ortografi i det europeiske språket det er lånt fra – altså blir جورج transkribert *George* og ikke **Jurj*, بولة *Paula* og ikke **Bawla*, osv.

Transkripsjonsreglene i praksis

Som illustrasjon på hvordan reglene for å transkribere arabisk blir brukt i praksis, følger vedlagt lister over de to hundre mest utbredte arabiske fornavnene – hundre for menn og hundre for kvinner.⁶ Tallene i parentes refererer til rangeringen til de enkelte navnene på listen, med Muhammad som det vanligste mansnavnet og Amal som det vanligste for kvinner.

⁶ Utvalget er hentet fra standardverket al-Zubair, Mohammad (Ed.), 1991. *Dictionary of Arab Names – معجم أسماء العرب*. Muscat/Beirut: Sultan Qaboos University/Librarie du Liban, s26-27.

De hundre mest utbredte arabiske mannsnavnene

Ordnet etter norsk alfabetrekkefølge

Abbas عباس (21)	Faruq فاروق (64)	Khalaf خلف (92)
Abdalaziz عبد العزيز (12)	Fathi فتحي (36)	Khalid خالد (16)
Abdalfatah عبد الفتاح (27)	Fawzi فوزي (67)	Khalf خلف (92)
Abdalghani عبد الغني (86)	Fuad فؤاد (49)	Khalil خليل (24)
Abdalhadi عبد الهادي (90)	Habib حبيب (91)	Mahdi مهدي (54)
Abdahalim عبد الحليم (100)	Hamad حمد (69)	Mahmud محمود (6)
Abdalahamid عبد الحميد (18)	Hamd حمد (69)	Mansur منصور (47)
Abdalkarim عبد الكريم (37)	Hamdi حمدي (71)	Muhammad محمد (1)
Abdallah عبد الله (7)	Hamid حامد (30)	Muhsin محسن (48)
Abdallatif عبد اللطيف (39)	Hamid حميد (55)	Musa موسى (41)
Abdalmajid عبد المجيد (51)	Hammud حمود (94)	Mustafa مصطفى (9)
Abdalmunim عبد المنعم (35)	Hamud حمود (94)	Nabil نبيل (89)
Abdalqadir عبد القادر (32)	Hasan حسن (5)	Nasir ناصر (31)
Abdalwahhab عبد الوهاب (46)	Hashim هاشم (80)	Qasim قاسم (59)
Abdarrahim عبد الرحيم (75)	Hilmi حلمي (98)	Ramadan رمضان (57)
Abdarrahman عبد الرحمن (13)	Hisham هشام (81)	Rashid رشيد (99)
Abdarrazzaq عبد الرزاق (79)	Husayn حسين (8)	Sad سعد (23)
Abdassalam عبد السلام (38)	Ibrahim إبراهيم (4)	Sadiq صادق (84)
Abduh عبده (29)	Id عيد (97)	Said سعيد (11)
Adil عادل (34)	Isa عيسى (66)	Salah صلاح (61)
Ahmad أحمد (2)	Isam عصام (87)	Salih صالح (10)
Ali علي (3)	Ismail إسماعيل (15)	Salim سالم (19)
Amin أمين (33)	Jabir جابر (83)	Salim سليم (74)
Ashraf أشرف (28)	Jafar جعفر (95)	Salman سلمان (60)
Atiyya عطية (45)	Jamal جمال (43)	Sami سامي (72)
Aziz عزيز (88)	Jamil جميل (65)	Samir سمير (56)
Awd عوض (62)	Jasim جاسم (25)	Sayyid سيد (20)
Ayman أيمن (63)	Jawad جواد (76)	Shaban شعبان (96)
Daud داود (78)	Juma جمعة (73)	Sharif شريف (93)
Fahmi فهمي (82)	Kadhim كاظم (52)	Sulayman سليمان (17)
Faraj فرج (70)	Kamal كمال (44)	Taha طه (58)
	Kamil كامل (42)	Tariq طارق (50)

Tawfiq توفيق (53)

Umar عمر (22)

Usama أسامة (77)

Uthman عثمان (40)

Yahya يحيى (26)

Yasir ياسر (85)

Yusuf يوسف (14)

Zaki زكي (68)

Ordnet etter arabisk alfabetrekkefølge

Ibrahim إبراهيم	Ramadan رمضان	Abdallah الله عبد
Ahmad أحمد	Zaki زكي	Abdallatif اللطيف عبد
Usama أسامة	Salim سالم	Abdalqadir القادر عبد
Ismail إسماعيل	Sami سامي	Abdalmajid المجيد عبد
Ashraf أشرف	Sad سعد	Abdalmunim المنعم عبد
Amin أمين	Said سعيد	Abdalahadi الهادي عبد
Ayman أيمن	Salman سلمان	Abdalwahhab الوهاب عبد
Tawfiq توفيق	Salim سليم	Abduh عبده
Jabir جابر	Sulayman سليمان	Uthman عثمان
Jasim جاسم	Samir سمير	Aziz عزيز
Jafar جعفر	Sayyid سيّد	Isam عصام
Jamal جمال	Sharif شريف	Atiyya عطية
Juma جمعة	Shaban شعبان	Ali علي
Jamil جميل	Sadiq صادق	Umar عمر
Jawad جواد	Salih صالح	Awd عوض
Hamid حامد	Salah صلاح	Id عيد
Habib حبيب	Tariq طارق	Isa عيسى
Hasan حسن	Taha طه	Faruq فاروق
Husayn حسين	Adil عادل	Fathi فتحي
Hilmi حلمي	Abbas عباس	Faraj فرج
Hamad / Hamd حمد	Abdalhalim عبد الحلیم	Fahmi فهمي
Hamdi حمدي	Abdalhamid عبد الحميد	Fuad فؤاد
Hamud حمود	Abdarrahman عبد الرحمن	Fawzi فوزي
Hammud حمود	Abdarrahim عبد الرحيم	Qasim قاسم
Hamid حميد	Abdarrazzaq عبد الرزاق	Kadhim كاظم
Khalid خالد	Abdassalam عبد السلام	Kamil كامل
Khalaf / Khalf خلف	Abdalaziz عبد العزيز	Kamal كمال
Khalil خليل	Abdalghani عبد الغني	Muhsin محسن
Daud داود	Abdalfatah عبد الفتاح	Muhammad محمد
Rashid رشيد	Abdalkarim عبد الكريم	Mahmud محمود

Mustafa مصطفى

Mansur منصور

Mahdi مهدي

Musa موسى

Nabil نبيل

Nasir ناصر

Hashim هاشم

Hisham هشام

Yasir ياسر

Yahya يحيى

Yusuf يوسف

De hundre mest utbredte arabiske kvinnenavnene

Ordnet etter norsk alfabetrekkefølge

Abir عبير (10)	Hiba هبة (57)	Maryam مريم (31)
Afaf عفاف (43)	Hikmat حكمت (98)	Mervat ⁸ ميرفت (17)
Ahlam أحلام (62)	Hind هند (78)	Mirfat ميرفت (17)
Aida عائدة (68)	Huda هدى (11)	Muna منى (4)
Aisha عائشة (40)	Huwayda هويدا (76)	Munira منيرة (71)
Amal أمل (1)	Huyam هيام (66)	Nabila نبيلة (63)
Amal آمال (12)	Ibtisam ابتسام (35)	Nadiya نادية (13)
Amani أماني (14)	Ihsan إحسان (85)	Nadya نادية (13)
Amina أمينة (45)	Ilham إلهام (41)	Nahid ناهد (32)
Amira أميرة (39)	Iman إيمان (2)	Nahla نهلة (53)
Amna أمنة (81)	Inas إيناس (42)	Naima نعيمة (69)
Asma أسماء (50)	Intisar انتصار (48)	Naja نجاة (58)
Awatif عواطف (75)	Ismat عصمت (100)	Najah نجاح (77)
Aziza عزيزة (56)	Izza عزة (9)	Najla نجلاء (21)
Azza عزة (9)	Jamila جميلة (51)	Najwa نجوى (38)
Badriyya بدرية (65)	Jihan جيهان (16)	Nasrin نسرين (95)
Daliya داليا (83)	Karima كريمة (55)	Nawal نوال (54)
Dua دعاء (87)	Khadija خديجة (59)	Nevin ⁹ نيفين (47)
Fathiyya فتحية (52)	Lamya لمياء (80)	Nifin نيفين (47)
Fatima فاطمة (5)	Latifa لطيفة (73)	Nima نعمة (90)
Fatin فاتن (49)	Layla ليلي (30)	Nura نورة (67)
Fatma فاطمة (5)	Madiha مديحة (88)	Raja رجاء (74)
Fawziyya فوزية (44)	Maha مها (26)	Rida رضا (20)
Fayiza فايضة (61)	Majda ماجدة (29)	Sabah صباح (25)
Fayza فايضة (61)	Majida ماجدة (29)	Sadiyya سعادية (97)
Ghada غادة (27)	Manal منال (6)	
Hala هالة (8)	Mari ماري (86)	
Hamida حميدة (99)	Mary ⁷ ماري (86)	
Hana هناء (18)		
Hanan حنان (3)		
Hanim هانم (92)		
Haya حياة (96)		

⁷ Navnet er lånt inn fra engelsk, og kan derfor gjengis både Mari (arabisk uttale, og tett opp til norsk form) og Mary (engelsk ortografi).

⁸ Navnet er lånt inn fra tyrkisk, og kan derfor gjengis både Mirfat (arabisk uttale) og Mervat (tyrkisk uttale og ortografi).

⁹ Navnet er lånt inn fra persisk, og kan derfor gjengis både Nifin (arabisk uttale) og Nevin (tilnærmet persisk uttale).

Safa صفاء (23)	Sana سناء (36)	Suzan سوزان (70)
Sahar سحر (7)	Saniyya سنّية (91)	Thana ثناء (82)
Salwa سلوى (22)	Sawsan سوسن (60)	Thurayya ثريّا (84)
Samah سماح (94)	Shirin شيرين (64)	Ula علا (79)
Samar سمر (89)	Siham سهام (34)	Umayma أميمة (46)
Samira سميرة (37)	Suad سعاد (28)	Wafa وفاء (15)
Samiya سامية (24)	Suhayr سهير (33)	Zahra زهرة (93)
Samiyya سمّية (72)	Sumayya سمّية (72)	Zaynab زينب (19)
Samya سامية (24)	Suniyya سنّية (91)	

Ordnet etter arabisk alfabetrekkefølge

Ibtisam ابتسام	Khadija خديجة	Safa صفاء
Ihsan إحسان	Daliya داليا	Aida عائدة
Ahlam أحلام	Dua دعاء	Aisha عائشة
Asma أسماء	Raja رجاء	Abir عبير
Ilham إلهام	Rida رضا	Aziza عزيزة
Amal آمال	Zahra زهرة	Azza / Izza عزة
Amani أماني	Zaynab زينب	Ismat عصمت
Amal أمل	Samiya / Samya سامية	Afaf عفاف
Amna أمّنة	Sahar سحر	Ula علا
Amira أميرة	Suad سعاد	Awatif عواطف
Umayma أميمة	Sadiyya سعديّة	Ghada غادة
Amina أمينة	Salwa سلوى	Fatin فاتن
Intisar انتصار	Samah سماح	Fatima / Fatma فاطمة
Iman إيمان	Samar سمر	Fayiza / Fayza فاييزة
Inas ايناس	Samira سميرة	Fathiyya فتحيّة
Badriyya بدرية	Samiyya / Sumayya سمّية	Fawziyya فوزية
Thurayya ثريّا	Sana سناء	Karima كريمة
Thana ثناء	Saniyya / Suniyya سنّية	Latifa لطيفة
Jamila جميلة	Siham سهام	Lamiya لمياء
Jihan جيهان	Suhayr سهير	Layla ليلي
Hikmat حكمت	Suzan سوزان	Majida / Majda ماجدة
Hamida حميدة	Sawsan سوسن	Mari / Mary ماري
Hanan حنان	Shirin شيرين	Madiha مديحة
Haya حياة	Sabah صباح	Maryam مريم

Muna منى	Najla نجلاء	Hanim هانم
Manal منال	Najwa نجوى	Hiba هبة
Munira منيرة	Nasrin نسرين	Huda هدى
Maha مها	Nima نعمة	Hana هناء
Mirfat / Mervat ميرفت	Naima نعيمة	Hind هند
Nadiya / Nadya نادية	Nahla نهلة	Huwayda هويدا
Nahid ناهد	Nawal نوال	Huyam هيام
Nabila نبيلة	Nura نورة	Wafa وفاء
Najah نجاح	Nifin / Nevin نيفين	
Naja نجاة	Hala هالة	